

Kategorie sukcesów
w opiniach nauczycieli klas integracyjnych
jako przyczynek do poszukiwania
koncepcji edukacji integracyjnej

Zenon Gajdzica

Kategorie sukcesów
w opiniach nauczycieli klas integracyjnych
jako przyczynek do poszukiwania
koncepcji edukacji integracyjnej

impuls

Kraków – Katowice 2013

Recenzenci:

prof. zw. dr hab. Amadeusz Krause
dr hab. Teresa Żółkowska, prof. US

Redakcja wydawnicza:
Zespół

Opracowanie typograficzne:
Katarzyna Kerschner

Projekt okładki:
Anna M. Damasiewicz

Grafika na okładce:
© clivewa | Shutterstock.com

Publikacja dofinansowana przez
Uniwersytet Śląski w Katowicach

ISBN 978-83-7850-443-6

Oficyna Wydawnicza „Impuls”
30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5
tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220
www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
Wydanie I, Kraków 2013

Spis treści

Uwagi wprowadzające w treść pracy	9
I. Kategoria sukcesu w badaniach pedagogicznych	15
I.1. Dlaczego warto badać sukcesy i ich uwarunkowania?	15
I.2. Stosowana terminologia jako wskaźnik nastawienia badacza	17
I.3. Kategorie w badaniach sytuacji szkolnej uczniów niepełnosprawnych	19
I.4. Kategoria sukcesu	23
2. W poszukiwaniu koncepcji kształcenia integracyjnego Sukcesy szkoły (klasy) integracyjnej w opinii nauczycieli – perspektywa badań własnych	29
2.1. Sytuacje trudne a sukcesy kształcenia integracyjnego – podstawowe założenia badawcze	29
2.2. Wywiady grupowe jako źródło wiedzy o szkole w perspektywie badań własnych	35
2.3. Narracje, czyli opowiedziane historie sukcesów.....	45
3. Pojęcie sukcesu szkoły w wypowiedziach nauczycieli klas integracyjnych – ujęcie eklektyczne	53
3.1. Sukces szkoły w ujęciu eklektycznym, to znaczy: czyj? czego? jaki?	53
3.2. Sukces pierwszy. Zorganizowanie środowiska wielostronnego rozwoju dziecka niepełnosprawnego	56
3.2.1. Rola specjalistów	58
3.2.2. Dobór uczniów do klasy integracyjnej	62
3.2.3. Liczba uczniów w szkole i klasie	71
3.2.4. Klimat pracy w szkole	74
3.2.5. Wyposażenie i architektura szkoły	86

3.3. Sukces drugi. Rozwój dziecka (niepełnosprawnego)	89
3.3.1. Ogólne postępy	89
3.3.2. Nabywanie wiedzy i umiejętności instrumentalnych, czyli punkty w teście kompetencji	92
3.3.3. Rozwój społeczno-emocjonalny w kontekście szeroko pojętej socjalizacji	97
3.4. Sukces trzeci. Reputacja szkoły w oglądzie zewnętrznym	103
3.5. Sukces czwarty. Rozwój zawodowy i osobowy, satysfakcja oraz samopoczucie	106
3.5.1. Poczucie bezpieczeństwa i komfortu pracy	106
3.5.2. Satysfakcja z pracy a samopoczucie uczniów w opinii nauczycieli	112
3.5.3. Sukcesy uczniów a samopoczucie nauczycieli	115
Konkluzja pierwsza. Rozwój uczniów a wychowanie, którego zabrakło	116
Konkluzja druga. Definiowanie sukcesu jako wskaźnik preferowanej koncepcji edukacji integracyjnej – wprowadzenie do myślenia o dwóch typach integracji	118
4. Sukcesy i ich uwarunkowania w narracjach nauczycieli – próba triangulacji	123
4.1. Wprowadzenie	123
4.2. Integracja to sukces sam w sobie – uwagi o kreowaniu środowiska wielostronnego rozwoju uczniów w szkole specjalnej i ogólnodostępnej	124
4.3. Sukces jako osiągnięcia ucznia z kategorią współpracy w tle	131
4.4. Rozwój własny nauczyciela a koncepcja kształcenia pedagogów	133
Konkluzja trzecia. Doświadczenia zbiorowe jako wyznacznik własnej konstrukcji sukcesu	136
5. Możliwe mapy sukcesów szkoły w perspektywie poszukiwania koncepcji edukacji integracyjnej	139
6. Kategorie w przestrzeni integracji rehabilitacyjnej i uspołeczniającej – podobieństwa i różnice. Analiza na marginesie opisu gęstego i teorii ugruntowanej	171
6.1. Ulokowanie oraz zagęszczenie kategorii opisujących sukcesy integracji edukacyjnej i ich uwarunkowania – założenia wstępne	171
6.2. Praktyczne zakorzenienie koncepcji „integracji rehabilitacyjnej”	174
6.3. Praktyczne implikacje koncepcji integracji uspołeczniającej	180

7. Dwie koncepcje integracji – ujęcie teoretyczne	193
7.1. Osadzenie koncepcji	193
7.2. Koncepcja integracji rehabilitacyjnej	196
7.3. Koncepcja integracji uspołeczniającej	205
7.3.1. Założenia wstępne	205
7.3.2. Kultura edukacji integracyjnej	210
7.3.3. Własności grupy integracyjnej	214
7.3.4. Zespół praktyk społecznych i warunków ich urzeczywistniania	219
7.3.5. Podsumowanie	235
Zakończenie	239
Bibliografia	243

Zenon Gajdzica – doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, pedagog. Autor wielu książek i artykułów z zakresu pedagogiki specjalnej, wśród nich takich publikacji, jak: *Podręcznik w procesie kształcenia uczniów z lekkim upośledzeniem umysłowym* (UŚ, Katowice 2002); *Uwarunkowania edukacji i rehabilitacji uczniów o specjalnych potrzebach w rozwoju* (wspólnie z J. Wyczesany; AP, Kraków 2006); *Edukacyjne konteksty bezradności społecznej osób z lekkim upośledzeniem umysłowym* (UŚ, Katowice 2007); *Sytuacje trudne w opinii nauczycieli klas integracyjnych* (Impuls – UŚ, Kraków – Katowice 2011). Współredaktor naukowy serii „Problemy Edukacji, Rehabilitacji i Socjalizacji Osób Niepełnosprawnych” (Impuls, Kraków). Od lat prowadzi badania z zakresu edukacji i socjalizacji osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz kształcenia integracyjnego i inkluzyjnego.

impuls

Zamówienia prosimy kierować na adres:
Oficyna Wydawnicza „Impuls” – Dział Handlowy
tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220
e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
www.impulsoficyna.com.pl